

RAZVOJ SLOVENSKEGA ROMANA

Ker v slovenski književnosti ni bilo epa, se roman ni mogel razviti na njegovi podlagi, pa tudi krajše pripovedne zvrsti so se izoblikovale šele po letu 1850, kar pomeni, da se je tudi roman lahko razvil šele v tem času.

Z nastankom romana v 2. polovici 19. stoletja je torej slovenska književnost končno ustvarila zvrst, ki omogoča predstavljanje obsežnejših oblik resničnosti.

Do izida prvega slovenskega romana v letu 1866 je izšlo že nekaj daljših povesti, vendar se ni so dvignile nad raven preprostih zabavno poučnih pripovedi. Takšna je bila Ciglerjeva povest Sreča v nesreči, od zgodnjih Jurčičevih del pa zgodovinska povest Jurij Kozjak. Jurčič je šele z Desetim bratom po zgledu obsežnih romanov Walterja Scotta izoblikoval pravi roman. V njem si dogodki sledijo v naravnem časovnem zaporedju, vendar se vzporedno z dogajanjem v sedanjosti odkrivajo tudi dogodki, ki so se zgodili v preteklosti. Takšna analitična tehnika je bila sicer pogosta v dramatikah, poznali pa so jo zlasti stari Grki v tragedijah in komedijah.

Po glavnih motivih je Deseti brat ljubezenski roman, saj pripoveduje o ljubezni med Lovretom Kvasom in Manico. Zgodba o Martinku Spaku, njegovem očetju in polbratu je primer družinskega romana z romantičnim motivom sinovega maščevanja nad očetom. V Desetem bratu je tudi nekaj sestavin vaške zgodbe, ki prikazuje osebe, običaje in posebnosti na vasi.

Zgodba je postavljena v bližnjo preteklost, v kateri ni nič nemogočega ali samo domišljjskega. Ne daje jasne predstave o dobi, družbenih razmerah ali zgodovinskih podlagah, ki določajo življenje junakov, zato ga ne moremo povezati z realizmom v pravem pomenu besede. Z Desetim bratom se pravzaprav nadaljuje izročilo romana iz dobe razsvetljenstva in romantike.